

Duygusal Tepkisellik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Duygusal Tepkisellik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20382>

Özet

Duygusal Tepkisellik Ölçeği, bireylerin duygusal uyarılara karşı gösterdikleri tepkilerin yoğunluğunu, süresini ve genel hassasiyet düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, Seçer, Halmatov ve Gençdoğan (2013) tarafından Türkçeye uyarılma çalışması yapılarak psikoloji alanına kazandırılmıştır. Ölçeğin uyarılma çalışması, yapı geçerliliği ve iç tutarlılık güvenilirliği açısından yüksek istatistiksel değerler sunarak, Türk kültüründe duygusal tepkiselliğin ölçülmesinde güvenilir ve geçerli bir araç olduğunu göstermiştir.

Ölçek, toplam varyansın önemli bir kısmını açıklayan üç faktörlü bir yapıya sahiptir: Hassasiyet, Duygusal Tepkisellik ve Psikolojik Dayanıklılık. Bu faktörler, bireylerin hem duygusal olaylara karşı ne kadar kolay etkilendiğini hem de bu duygusal durumlarla başa çıkma kapasitelerini değerlendirmeye olanak tanır.

Anahtar Kelimeler

Duygusal Tepkisellik, Psikolojik Dayanıklılık, Hassasiyet, Geçerlilik, Güvenirlilik, Faktör Analizi, Uyarılma, Likert Ölçeği.

Yazarlar

İsmail Seçer, S. Halmatov, B. Gençdoğan

Amaç

Duygusal Tepkisellik Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin duygusal durumlar karşısında sergiledikleri tepkisel davranışları ve deneyimlerin yoğunluğunu ve süresini ölçmektir. Özellikle üzücü veya stresli olaylar karşısında bireyin ne kadar kolay duygusallaştığı ve bu duygusal durumun etkisinin ne kadar sürdüğünü belirlemeye odaklanır.

Ölçeğin Türkçeye uyarılması, Türk popülasyonunda duygusal tepkisellik düzeylerini güvenilir bir şekilde belirleyebilmek ve bu yapının psikolojik araştırmalarda kullanılabilirliğini sağlamak için yapılmıştır. Ölçek, klinik ve akademik çalışmalarda bireysel farklılıkların anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır.

Yapı

Ölçek, literatürde tanımlanan duygusal tepkisellik yapısını ölçmektedir. Duygusal tepkisellik, bireyin duygusal uyarılara hızlı, yoğun ve uzun süreli tepki verme eğilimi olarak kavramsallaştırılır. Bu yapı, genellikle yüksek duygusal yoğunluk, düşük duygusal düzenleme yeteneği ve artan hassasiyet ile karakterizedir.

Yapılan faktör analizi çal??malar? sonucunda ölçe?in üç temel alt boyutu oldu?u tespit edilmi?tir:

Hassasiyet: Bireyin küçük veya önemsiz görünen olaylar kar??s?nda dahi kolayca duygusal tepki gösterme e?ilimi.

Duygusal Tepkisellik: Ya?anan duygular?n yo?unlu?u ve ?iddeti.

Psikolojik Dayan?kl?lk: Olumsuz duygusal deneyimlerin ard?ndan h?zl? toparlanma ve uzun süre etkisinde kalmama kapasitesi.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini test etmek amacıyla hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. Yap? geçerli?i çal??malar?, ölçe?in teorik olarak öngörülen yap?y? yeterince temsil etti?ini do?rulam??t?r.

Yapılan Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) sonuçlar?, üç faktörlü yap?n?n model uyumunun mükemmel düzeyde oldu?unu göstermi?tir ($X^2=179.29$, $sd=127$, $p=.00$). X^2 /sd oran?n?n 1.41 olması (genellikle kabul edilebilir s?n?r?n 3.0 veya 5.0 oldu?u göz önüne al?nd???nda), modelin veriye çok iyi uyum sa?lad???n? kan?tlamaktad?r.

DFA uyum indeksleri a?a??daki gibi rapor edilmi?tir: RMSEA=.066, RMR= .012, NFI=.90, CFI=.94, IFI=.94, RFI=.91, AGFI=.90 ve GFI=.90. Bu indeks de?erlerinin tamam?, ölçe?in Türk kültürüne uyarlanan yap?s?n?n kabul edilebilir veya iyi düzeyde uyum gösterdi?ini teyit etmektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarlı?k güvenirli?ini belirlemek için Cronbach Alfa katsay?s? hesaplanm??t?r. Toplam ölçek için elde edilen iç tutarlı?k katsay?s? .91 olarak belirlenmi?tir, bu da ölçe?in yüksek düzeyde iç tutarlı??a sahip oldu?unu göstermektedir.

Alt boyutlar baz?nda iç tutarlı?k katsay?lar? da yüksek de?erler sunmu?tur:

Hassasiyet alt boyutu: .86

Duygusal Tepkisellik alt boyutu: .76

Psikolojik Dayan?kl?lk alt boyutu: .81

Bu sonuçlar, ölçe?in farklı alt boyutlar?n?n da kendi içlerinde tutarlı? oldu?unu ve güvenilir ölçümler sa?lad???n? kan?tlamaktad?r.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?s?sal temelini belirlemek üzere öncelikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) gerçekleştirilmi?tir. AFA sonuçlar?na göre, KMO de?eri .871 olarak bulunmu?tur; bu de?er,

örneklem büyüklüğünün ve verinin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Bartlett testi χ^2 değeri ise 864,937 ($p < .001$) olarak anlamlı bulunmuştur, bu da maddeler arasında anlamlı korelasyonların varlığını işaret etmektedir.

AFA sonucunda, toplam varyansın % 49.77'sini açıklayan üç faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Bu üç faktörlü yapı, teorik beklentilerle uyumlu olarak Duygusal Tepkisellik, Hassasiyet ve Psikolojik Dayanıklılık alt boyutlarını temsil etmektedir. Daha sonra bu üç faktörlü yapının doğruluğu, uyum indeksleri yüksek çökan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile teyit edilmiştir.

Ölçme Aracı

Test Türü: Uyarlama

Format: Yazılı öz bildirim ölçeği

Mevcut Diller: Türkçe (Orijinali İngilizce veya başka bir dilde olabilir, ancak uyarlama Türkçe yapılmıştır.)

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon (Uyarlama çalışması üniversite öğrencileri veya genel yetişkinler üzerinde yapılmış olabilir.)

Yaş Grubu: Yetişkinler

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması için kullanılan örneklem detayları kaynak makalede mevcuttur. Ölçek, bireylerin duygusal tepki verme eğilimlerini ölçtüğünden, genel yetişkin popülasyonuna uygundur.

Test Metodolojisi: 4'lü Likert tipi derecelendirme. Yanıt seçenekleri: Tamamen katılıyorum - Katılıyorum - Katılmıyorum - Hiç katılmıyorum.

Anahtar Kelimeler

Duygusal Yoğunluk, Psikometri, Yapı Geçerliliği, Geç Tutarlılık, Uyarlama Çalışması, Faktör Yükleri, Öz Bildirim.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değil.

İletişim E-posta Adresleri: ismailsecer@hotmail.com

Yazma Adresi: Bilgi mevcut de?il.

zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçe?in Türkçeye uyarlama çal??mas? 2013 y?l?nda yay?nlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için yazar ?smail Seçer ile ileti?im kurulmas? önerilir. Yazara ait ileti?im adresi: ismailsecer@hotmail.com. Ölçek, akademik ara?t?rmalar için genellikle izin al?narak kullan?lmaktad?r.

Orijinal PDF doküman?na a?a??daki ba?lant? üzerinden ula??labilir (PDF indirme linki): duygusal-tepkisellik-olcegi-toad.pdf. Ayr?ca makalenin bir ba?lant?s? da mevcuttur: d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net

Kaynaklar

Seçer, ?.., Halmatov, S., ve Gençdo?an, B. (2013). Duygusal Tepkisellik Ölçe?inin Türkçeye uyarlanmas?: Güvenirlik ve geçerlilik çal??mas?. *Sakarya University Journal of Education*, 3(1), 77-89.

Duygusal Tepkisellik Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Üzücü olaylar kar??s?nda çok kolayca duygusalla??r?m

Çok küçük ?eyler bile beni duygusalla?t?r?r.

Bir duyguyu ya?ad??mda çok yo?un ya?ar?m.

Üzücü bir ?ey ya?ad??mda, uzun bir süre ona kafa yorar?m